

Jaarverslag 2022

De Leidse Rechtswinkel

BESTUUR | Langegracht 61, 2312 NW Leiden

Inhoudsopgave

---

1. VOORWOORD.....	2
2. DOELSTELLING EN STRATEGIE	3
2.1 DOELSTELLING	3
2.2 STRATEGIE.....	3
3. ORGANISATIE	4
3.1 ALGEMEEN.....	4
3.2 HET BESTUUR.....	4
3.3 AFDELINGSVOORZITTERS.....	4
3.4 MEDEWERKERS.....	5
3.5 RAAD VAN ADVIES	5
3.6 SUBSIDIËNTEN	5
3.7 PARTNERS	6
4. EXTERNE CONTACTEN.....	7
5. CLIËNTENOVERZICHT	8
5.1 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR GEMEENTE	8
5.2 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR AFDELING.....	8
5.3 CLIËNTENAANTAL ONDERVERDEELD NAAR MAANDEN	9
5.4 ANALYSE	9
6. DE AFDELINGEN NADER BESCHOUWD.....	10
6.1 INLEIDING	10
6.2 ARBEIDSRECHT	10
6.3 BELASTINGRECHT	11
6.4 CONSUMENTENRECHT.....	13
6.5 IMMIGRATIERECHT.....	13
6.6 PERSONEN- EN FAMILIERECHT	14
6.7 STRAF- EN BURGERLIJK PROCESRECHT.....	16
6.8 WONEN EN OVERHEID	17
7. NAWOORD EN TOEKOMSTVISIE	19

1. Voorwoord

Hierbij presenteren wij als bestuur het jaarverslag van De Leidse Rechtswinkel. Dit verslag biedt u een overzicht van de ontwikkelingen binnen de organisatie in het jaar 2022. Het jaar 2022 was een bijzonder jaar, waarin wij mochten vieren dat De Leidse Rechtswinkel al 50 jaar gratis rechtshulp biedt aan inwoners van de regio Leiden. Gelukkig bleef de coronapandemie ons dit jaar bespaard en hebben wij een onvergetelijke lustrumviering gehad. Samen met onze medewerkers, partnerorganisaties en andere betrokkenen hebben wij diverse activiteiten ondernomen. Het begon in mei met een recruitmentdiner bij Scheltema, waarbij onze partnerorganisaties en studenten elkaar konden ontmoeten. Dit bleek een groot succes te zijn; diverse studenten hielden een stage hieraan over. Vervolgens werd in juni een *walking dinner* georganiseerd op de binnenplaats van De Leidse Rechtswinkel. Dit was een gezellige aangelegenheid waar alle betrokkenen bij onze organisatie konden terugblikken op 50 jaar Rechtswinkel. Tot slot kwam in september het langverwachte lustrumboek uit. Wij danken iedereen die de afgelopen 50 jaar een bijdrage heeft geleverd aan de succesformule van De Leidse Rechtswinkel en zijn trots op de impact die wij gezamenlijk maken. Ook dit jaar is weer gebleken dat nog steeds veel cliënten de weg naar De Leidse Rechtswinkel weten te vinden en dat wij een verschil kunnen maken in het oplossen van hun juridische vraagstukken. Op naar de volgende 50 jaar!

Naast de lustrumviering stond een aantal andere punten centraal het afgelopen jaar. Zowel intern als meer extern gericht hebben wij diverse veranderingen doorgevoerd. Om de motivatie onder onze medewerkers te stimuleren en tevens meer masterstudenten aan te trekken, hebben wij de termijn van het dienstverband verkort naar 14 maanden. Ook krijgen de medewerkers een beoordeling aan het einde van hun dienstverband op basis van cliëntevaluaties en de samenwerking met collega's. Daarbij willen wij graag de onderlinge verbondenheid tussen medewerkers en betrokkenheid van medewerkers stimuleren. Dit deden wij onder andere door in december een kerstborrel te organiseren voor alle medewerkers en de afstand tussen afdelingen en tot het bestuur te verkleinen. Daarnaast werden diverse verouderde systemen aangepakt. Zo maakte De Leidse Rechtswinkel een overstap naar Microsoft 365, waardoor de oude systemen werden gestructureerd. Ook wordt momenteel gewerkt aan een vernieuwd afspraken- en dossiersysteem.

Bovendien was de samenwerking met verschillende advocatenkantoren en instanties dit jaar een belangrijk thema. Wij haalden diverse nieuwe sponsors binnen en gingen tevens nieuwe samenwerkingen aan. Zo staat in mei 2023 weer een recruitmentdiner op de planning. BuZz blijft voor ons een belangrijke partner en er wordt ook dit jaar regelmatig met BuZz om de tafel gegaan om zoveel mogelijk cliënten te kunnen bijstaan in hun vraag naar laagdrempelig juridisch advies. In samenwerking met de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs en Register Belastingadviseurs werd een Landelijke Aangifte dag georganiseerd. Op deze dag hebben onze medewerkers van de afdeling Belastingrecht, ondersteund door ervaren belastingadviseurs en de Belastingdienst, veel cliënten geholpen met de aangifte van hun Inkomstenbelasting. Bovendien werd De Leidse Rechtswinkel lid van De Nederlandse Vereniging van Rechtswinkels om de onderlinge verbondenheid tussen Nederlandse Rechtswinkels te stimuleren en kennis en ervaring met elkaar te delen.

Tot slot wordt om de organisatiestructuur te verbeteren en de continuïteit van de stichting te waarborgen momenteel een poging ondernomen om de inactieve Raad van Advies nieuw leven in te blazen.

Namens het bestuur 2022-2023,

Danique Elyssa Cilon
Voorzitter
22-03-2023

2. Doelstelling en strategie

2.1 Doelstelling

De Leidse Rechtswinkel geniet binnen de Leidse regio een hoge mate van naamsbekendheid en is een begrip als het gaat om de sociale dienstverlening. Onze gratis, snelle en persoonlijke dienstverlening richt zich voornamelijk tot minderdraagkrachtige en minder mondige mensen binnen onze samenleving. Inmiddels is De Leidse Rechtswinkel uitgegroeid tot de grootste Rechtswinkel van Nederland. De stichting, bestaande uit zeven afdelingen, met ruim 120 vrijwillige studentmedewerkers, zet zich in voor rechtshulpzoekenden uit Leiden en haar omliggende gemeenten. Deze vrijwillige inzet voor de samenleving kan worden omschreven als maatschappelijk betrokken ondernemen (MBO).

De juridische afdelingen van De Leidse Rechtswinkel adviseren, ondersteunen en verwijzen – indien nodig – door naar andere instanties. Niet onbelangrijk hierbij is dat onze dienstverlening laagdrempelig is. Dit in tegenstelling tot andere juridische dienstverleners, zoals de advocatuur. De Rechtswinkel is voor cliënten veelal een eerste kennismaking met de juridische aspecten in hun zaak en fungeert daarom vaak als ‘wegwijzer in de woestijn’. Ook bieden onze medewerkers cliënten een luisterend oor waardoor zij zich gehoord voelen.

Aan de andere kant biedt de Rechtswinkel studenten ook de kans zich te ontwikkelen. Door middel van praktijkervaringen die studenten gedurende de studie niet op kunnen doen, krijgen studenten op een maatschappelijke manier kennis over een bepaald vakgebied. Daarnaast krijgen studenten cursussen en adviezen van praktijkjuristen, waardoor zij los van de Universiteit kennis vergaren. Vrijwilligers zijn minimaal 14 maanden verbonden aan de organisatie, waardoor er steeds een goede balans bestaat tussen ervaren en nieuwe studenten. Dit waarborgt de continuïteit en de kwaliteit van onze adviesverlening.

De statuten beschrijven het doel van onze stichting als volgt:

Artikel 2 – Doel

“De stichting heeft ten doel: de juridische hulpverlening en al hetgeen daarmee samenhangt door bij voorkeur studenten van de Universiteit Leiden aan bewoners van de regio Leiden.”

De Leidse Rechtswinkel is, net als alle andere Rechtswinkels in Nederland, primair afhankelijk van gemeentelijke subsidies. Mede door de ontvangen subsidies kan De Leidse Rechtswinkel laagdrempelige juridische dienstverlening en ondersteuning mogelijk maken.

2.2 Strategie

De strategie voor het bestuursjaar 2022-2023 was toegespitst op het vergroten van de cohesie binnen de rechtswinkel, het stimuleren van de betrokkenheid onder medewerkers, algehele digitalisering en kostenbesparing. Ook het verhogen van de kwaliteit van onze dienstverlening stond hoog op de agenda. Om deze reden zijn de banden met vrijwilligersorganisaties, de gemeente, de universiteit en advocatenkantoren aangehaald.

In de hiernavolgende onderdelen van dit jaarverslag zullen wij onze organisatie verder uiteenzetten. In hoofdstuk 3 zal een beschrijving worden gegeven van de organisatiestructuur. Hoofdstuk 4 geeft een beknopte weergave van verschillende actoren waarmee De Leidse Rechtswinkel samenwerkt. In hoofdstuk 5 is in verschillende vormen schematisch weergegeven aan hoeveel cliënten De Leidse Rechtswinkel haar diensten heeft aangeboden. Een uitvoerige beschrijving van onze verschillende afdelingen wordt gegeven in hoofdstuk 6. Afsluitend komt in hoofdstuk 7 onze toekomstvisie aan bod.

3. Organisatie

3.1 Algemeen

De huidige organisatie van De Leidse Rechtswinkel bestaat uit het bestuur, één vaste administratief medewerker, meer dan honderdtwintig juridische medewerkers en tien receptiemedewerkers. De zeven juridische afdelingen binnen de Rechtswinkel zijn onderverdeeld in de volgende rechtsgebieden: Arbeidsrecht, Belastingrecht, Consumentenrecht, Immigratierecht, Personen- & Familierecht, Strafrecht & Burgerlijk Procesrecht en Wonen & Overheid. Het bestuur, de medewerkers en de receptie verrichten op vrijwillige basis werkzaamheden voor De Leidse Rechtswinkel en doen er alles aan de stichting te blijven verbeteren en toegankelijk te houden.

3.2 Het bestuur

Het bestuur van de stichting bestaat uit vier leden. Voor de benoeming tot bestuurslid komen uitsluitend personen in aanmerking die werkzaam waren als juridisch adviseur op het moment waarop de sollicitaties plaatsvinden. Affiniteit met de Rechtswinkel is namelijk belangrijk. Iedere zomer wisselt het bestuur. Zodoende is iedere persoon binnen het bestuur een jaar lang in dienst als bestuurslid.

Het bestuur is belast met de algemene leiding en het dagelijkse bestuur van de stichting. Het vertegenwoordigt de stichting naar buiten toe, legt het beleid vast en ziet erop toe dat dit beleid en de doelstellingen van de stichting gevolgd worden. Daarnaast geeft het bestuur leiding aan de afdelingsvoorzitters, vaste medewerkers en de receptie en fungeert het als aanspreekpunt voor medewerkers en derden. Het bestuur vergadert zo vaak als nodig wordt geacht en onderhoudt te allen tijde contact over nieuwe ontwikkelingen.

De volgende bestuursleden hebben de stichting in het jaar 2022-2023 geleid:

- Danique Cilon (voorzitter);
- Floor Meijer (vicevoorzitter);
- Jong-Ji Teong (penningmeester);
- John Heller (secretaris).

Zij volgden het bestuur van het jaar 2021-2022 op, welk bestond uit:

- Anne-Sophie Heijne (voorzitter);
- Frédérique Hubbelmeijer (vicevoorzitter);
- Philip Agerbeek (penningmeester);
- Tjalle Schwarzenberg (algemeen bestuurslid).

3.3 Afdelingsvoorzitters

Aan het hoofd van de zeven afdelingen van De Leidse Rechtswinkel staan de afdelingsvoorzitters en -vicevoorzitters. De afdelingsvoorzitters en -vicevoorzitters zijn belast met het voorzitten van de afdelingsvergaderingen, de tweede selectieronde voor nieuwe medewerkers en overige organisatorische taken, zoals het vaststellen van een spreekuurrooster voor hun afdeling. Ook fungeren zij als contactpersoon tussen het bestuur en hun afdeling en houden zij maandelijks een afdelingsvergadering.

De afdelingsvoorzitters, -vicevoorzitters en het bestuur komen tweemaal per jaar bijeen. Vlak na de zomervakantie om plannen voor het nieuwe jaar door te spreken en na de kerst om te kijken of zij de ontwikkelingen goed doorvoeren. Het persoonlijk contact met de afdelingsvoorzitters en -vicevoorzitters vindt verder plaats door middel van een WhatsAppgroep. Op deze manier kan er

onderling gemakkelijk gecommuniceerd worden. Bovendien kunnen afdelingsvoorzitters en - vicevoorzitters het bestuur altijd telefonisch bereiken wanneer dit nodig wordt geacht.

3.4 Medewerkers

Juridisch adviseurs

De medewerkers binnen de juridische afdelingen zijn studenten van de Universiteit Leiden die op vrijwillige basis juridisch advies verlenen. Voor hen geldt dat zij een universitaire rechtenopleiding volgen. Het werk binnen onze stichting is voor hen een goede aanvulling op de studie en betekent daarnaast een goede opleidingsmogelijkheid. Het is een mooie kans om de theoretische kennis, opgedaan gedurende hun studie, in de praktijk toe te passen. Om voor juridische werkzaamheden binnen De Leidse Rechtswinkel in aanmerking te komen wordt vereist dat in ieder geval 60 studiepunten van de studie Rechtsgeleerdheid/Fiscaal Recht/Notarieel Recht zijn behaald. Daarnaast wordt van nieuwe medewerkers vereist dat zij gedurende hun inwerkperiode minimaal tweemaal meelopen met de afdeling en dat zij een toets afleggen om de kennis op het specifieke rechtsgebied van de afdeling te testen. Via de universitaire vacature website, onze sociale kanalen en mond-tot-mondreclame worden driemaal per jaar nieuwe studenten geworven.

Receptionisten

Voor de werving van onze receptionisten maken wij gebruik van de organisatie 'I Doe'. 'I Doe' is het contactpunt voor vrijwillige inzet in Leiden. Deze organisatie treedt op als bemiddelaar en koppelt vrijwilligers aan vrijwilligersorganisaties. Ook worden wij regelmatig rechtstreeks benaderd door personen die een vrijwillige bijbaan zoeken. Zodoende zijn open sollicitaties mogelijk. Verder krijgen wij reacties op onze online vacatures en de vacatures die wij in kranten zoals het Leids Dagblad plaatsen.

Administratie

Naast de genoemde vrijwilligers is binnen onze stichting één vaste administratieve medewerker en één vaste schoonmaakster werkzaam. Annette Bol-Slinger bekleed sinds 12 september 2016 de functie van officemanager. Zij verricht vier dagen per week administratieve werkzaamheden. Deze werkzaamheden hebben vooral betrekking op het verwerken van cliëntendossiers, het bijhouden van de in dienst zijnde en uit dienst gaande vrijwillige medewerkers en de algemene dagelijkse organisatie van De Leidse Rechtswinkel.

3.5 Raad van Advies

Sinds 2011 is een Raad van Advies ingesteld, waarin juristen hebben plaatsgenomen om ons te adviseren in bepaalde kwesties. Bij bepaalde problemen of prangende vragen zijn zij gewillig ons te adviseren en bij te staan. Hier zijn wij hen zeer dankbaar voor. De Raad van Advies bestaat uit:

- Prof. mr. Alex Geert Castermans, hoogleraar Burgerlijk recht aan de Universiteit Leiden;
- Prof. mr. Margreet Ahsmann, emeritus bijzonder hoogleraar Rechtspleging aan de Universiteit Leiden en voormalig senior rechter A in de rechtbank s'-Gravenhage;
- Mr. Ernst van Win, voormalig Deken van de Haagse Orde van Advocaten en advocaat/partner/mediator bij De Clercq Advocaten Notariaat.

3.6 Subsidiënten

Hieronder vindt u een lijst van onze subsidiënten. Wij zijn alle subsidiënten zeer dankbaar voor hun constante bijdrage. Zonder hen zouden wij onze cliënten niet van juridisch advies kunnen voorzien.

- Gemeente Katwijk;
- Gemeente Leiden;
- Gemeente Leiderdorp;

- Gemeente Lisse;
- Gemeente Noordwijk;
- Gemeente Oegstgeest;
- Gemeente Teylingen;
- Gemeente Zoeterwoude;
- De Raad voor Rechtsbijstand.

3.7 Partners

De onderstaande bedrijven zijn in 2022 sponsor geweest van De Leidse Rechtswinkel. Wij zijn hen zeer dankbaar voor hun bijdrage het afgelopen jaar en hopen deze samenwerking in de toekomst te blijven voortzetten.

- Allen & Overy;
- Baker McKenzie;
- CMS;
- De Clercq;
- Sennef de Koning van Eenennaam Advocaten.

Naast de sponsorbijdrage hebben de volgende partners De Leidse Rechtswinkel ondersteund door het organiseren van scholingsactiviteiten en het fungeren als vraagbaak.

- Bunnig & Partners ondersteunt de afdeling Belastingrecht;
- Catch Legal ondersteunt de afdeling Wonen & Overheid door middel van workshops, is sparringpartner bij lastige zaken en kan eventueel zaken overnemen waarbij geprocedeerd moet worden;
- Codex ondersteunt de afdeling Consumentenrecht door middel van cursussen en het fungeren als sparringpartner voor de afdeling Straf- en Burgerlijk procesrecht;
- De Clercq organiseert cursussen voor de afdeling Arbeidsrecht;
- De Universiteit Leiden biedt scholingsmogelijkheden aan de afdelingen Immigratierecht en Wonen & Overheid en fungeert daarnaast als vraagbaak binnen het Huurteam;
- Leidraad kan eventueel zaken van de afdeling Immigratierecht overnemen.

4. Externe contacten

Er is nauw contact met verschillende instanties die onzes inziens verbonden zijn met De Leidse Rechtswinkel. In 2022 is er onder andere extern contact geweest met de hierna genoemde organisaties.

BuZz Leiden

BuZz Leiden verzorgt onze subsidieaanvragen. Dientengevolge hebben we regelmatig contact met hen. Onze contactpersonen zijn Kirsten Zitman en Anita van der Voort. Kirsten Zitman verzoekt ons ook elk halfjaar met alle andere vrijwilligersorganisaties die met BuZz verbonden zijn te vergaderen en met elkaar kennis te laten maken, opdat we cliënten zo accuraat naar elkaar kunnen doorverwijzen. Dit jaar hebben wij ook deelgenomen aan de doe-dag van BuZz waarbij wij onze hulp aangeboden hebben aan mensen met arbeidsrechtelijke geschillen en hebben wij ons kenbaarder gemaakt bij BuZz door op locaties langs te komen en deel te nemen aan activiteiten.

Huurteam

In samenwerking met de gemeente Leiden en Urbannerdam is afgelopen jaar het contract getekend voor het Huurteam. Het Huurteam heeft als insteek de huurproblematiek in Leiden beter aan te pakken en huurders bekend te laten worden met de rechten en plichten die zij hebben. Het cliëntenaantal op de afdeling Wonen & Overheid is toegenomen doordat dit Huurteam voor meer naamsbekendheid heeft gezorgd. Verder ondersteunt het Huurteam onze medewerkers waardoor betere adviezen worden verleend en meer wordt geleerd door onze vrijwilligers.

Het Rechtsbijstandportaal

Het Rechtsbijstandportaal heeft als doel om de doorloop van iemand met een juridisch probleem efficiënter te maken. Door dit portaal wordt gepoogd om sneller iemand bij een juiste instantie te krijgen. Op deze manier komen minder (te lichte) gevallen terecht bij advocaten en wordt meer opgelost in de 'eerste lijn'. Hiermee wordt bijvoorbeeld De Leidse Rechtswinkel bedoeld. Dit jaar hebben wij de pilot gestart op de afdeling Personen- & Familierecht. Middels diverse brainstormsessies die dit jaar hebben plaatsgevonden met het Rechtsbijstandsportaal hebben wij het portaal beter op onze Rechtswinkel en onze cliënten af kunnen stemmen. Hopelijk zal deze pilot volgend jaar vervolg vinden en uiteindelijk worden geïmplementeerd over de gehele Rechtswinkel.

Universiteit Leiden, Student and Educational Affairs (SEA)

Eind 2015 is vanuit het SEA de vraag gekomen of wij internationale studenten die een tijd aan de Universiteit Leiden studeren kunnen helpen met het aanvragen van huurtoeslag. Dit zal een forse stijging van het aantal cliënten voor de afdeling Belastingrecht tot gevolg hebben. Alle studenten die een vraag rondom het aanvragen van huurtoeslag hebben, worden door de medewerkers van de Universiteit Leiden naar de Rechtswinkel doorgestuurd.

Adviesraad Sociaal domein

Tijdens de vergadering georganiseerd door de Adviesraad Sociaal domein, zijn wij als Rechtswinkel gekoppeld aan verschillende andere vrijwilligersorganisaties in Leiden. Zo werd er onderzoek gedaan naar de onafhankelijke cliëntondersteuning in Leiden en leerden wij elkaar als organisaties beter kennen.

Universiteit Leiden

Sinds januari 2021 zijn we in gesprek gegaan met prof. dr. mr. V. Mak en mr. dr. T. de Graaf, respectievelijk professor en hoofddocent burgerlijke recht aan de Universiteit Leiden. Vanaf september 2021 zijn wij in contact getreden met andere docenten van de rechtenfaculteit om meerdere cursussen te organiseren voor onze afdelingen.

Voedselbank

Ook de Voedselbank hebben wij bij de uitreiking van de Leidse Organisatieprijs in december 2021 leren kennen. Ook met hen zijn wij in gesprek getreden omtrent het verlenen van juridische hulp aan cliënten van de Voedselbank.

5. Cliëntenoverzicht

Het totaal aantal cliënten in 2022 bedroeg **1671**, in 2021 bedroeg dit aantal **1336** en in 2020 **1091**. Op basis van deze gegevens zien wij een groei van het aantal cliënten met 335.

Wij merken dat er onder de bevolking meer vraag bestaat voor eerstelijns rechtshulp; begrijpbare adviezen waardoor mensen op hun rechten gewezen worden, zonder dat zij ervoor hoeven te betalen. Wij zullen ten aanzien van de promotie op dezelfde weg doorgaan en waar mogelijk intensiever contact zoeken met de omringende gemeenten.

5.1 Cliëntenaantal onderverdeeld naar gemeente

Gemeenten	Totaal 2022
Alphen a/d Rijn	24
Den Haag	19
Hillegom	5
Kaag en Braassem	18
Katwijk	187
Leiden	1054
Wassenaar	12
Leiderdorp	114
Lisse	10
Noordwijk	32
Oegstgeest	40
Teylingen	31
Voorschoten	62
Zoeterwoude	11
Overige gemeenten	55
Totaal aantal cliënten	1671

5.2 Cliëntenaantal onderverdeeld naar afdeling

Afdeling	Afspraken
Arbeidsrecht	183
Belastingrecht	877
Consumentenrecht	116
Immigratierecht	72
Personen- en familierecht	110
Strafrecht en Burgerlijk procesrecht	114
Wonen en Overheid	199
Totaal aantal cliënten	1671

5.3 Cliëntenaantal onderverdeeld naar maanden

Maanden	Aantal
Januari	63
Februari	94
Maart	319
April	338
Mei	134
Juni	136
Juli	73
Augustus	76
September	121
Oktober	106
November	135
December	76
Totaal aantal cliënten	1671

5.4 Analyse

Zoals ook de voorgaande jaren het geval was, is de afdeling Belastingrecht de afdeling waar cliënten het meest een beroep op doen. Dit is een normale afspiegeling van de behoeften van cliënten. Waar iedereen een belastingaangifte dient in te vullen, heeft niet iedereen een conflict met de burens of een werkgever. Daarnaast houdt de afdeling Belastingrecht in maart/april twee keer een Landelijke Aangiftedag bij de Rechtswinkel en helpen zij ook cliënten bij bijvoorbeeld bibliotheken. Verspreid over deze dagen komen er alleen al ongeveer 300 cliënten langs bij de afdeling Belastingrecht.

6. De afdelingen nader beschouwd

6.1 Inleiding

De meest voorkomende werkzaamheden en samenstelling van de afdelingen komen in dit hoofdstuk aan bod. Het uitgangspunt is dat alle cliënten geholpen worden en dat we cliënten niet afwijzen op grond van het feit dat het onderwerp van hun zaak niet bij één van onze afdelingen zou passen. Past een zaak niet bij een van de zeven bestaande rechtsgebieden, dan delen we de zaak in bij de afdeling waar we de zaak het beste bij vinden passen

6.2 Arbeidsrecht

Algemeen

Bij de afdeling Arbeidsrecht staat de werknemer centraal. In een arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer kan de werknemer tegen diverse rechtsvragen aanlopen.

Medewerkers

De afdeling Arbeidsrecht bestaat uit een vijftiental enthousiaste en ambitieuze rechtenstudenten, die hun affiniteit met het arbeidsrecht combineren met het helpen van mensen op vrijwillige basis. Een aantal van hen volgt momenteel de master Arbeidsrecht, of is dit in de nabije toekomst van plan. Deze afdeling wordt daarnaast ondersteund door een voormalig kantonrechter die op basis van zijn praktijkervaring de studenten voorziet van aanvullende informatie of andere invalshoeken.

Werkzaamheden

Arbeidsovereenkomst

Wanneer een werknemer in een dienstbetrekking staat, ontstaan er regelmatig problemen omdat niet duidelijk is wat er precies in de arbeidsovereenkomst staat. Te denken valt aan de proeftijd, de opzegtermijn, een mondelinge arbeidsovereenkomst, een uitzendovereenkomst en formeel taalgebruik. De medewerkers lichten de arbeidsovereenkomst toe op zodanige wijze, dat het begrijpelijk is voor de cliënt. Verder toetsen de medewerkers gezamenlijk met de cliënt of de inhoud van de overeenkomst in overeenstemming is met de wettelijke eisen. De medewerkers wijzen de cliënt op hun rechten bij tijdelijke en vaste contracten.

Ontslag

Bij een (dreigend) ontslag is de positie van een werknemer onzeker. Dikwijls ervaart de cliënt ook een zekere druk van de kant van de werkgever. Welke stappen kan of moet de werknemer bij een (dreigend) ontslag ondernemen? En hoe kan hij of zij het beste onderhandelen met de werkgever? Wat is zijn of haar rechtspositie? De medewerkers leggen uit wat in de betreffende situatie hun rechtspositie is, welke mogelijkheden ze hebben en tevens welke mogelijkheden de werkgever heeft, zoals de route via de rechter en de route via het UWV.

De medewerkers ondersteunen de cliënt met het opstellen van een brief naar de werkgever of bij het opstellen van eventuele bezwaarschriften. Ook komen er geregeld vaststellingsovereenkomsten voorbij die onze medewerkers zorgvuldig doornemen voor de cliënt. Ze wijzen de cliënt op de eventuele juridische gevolgen van de inhoud van de vaststellingsovereenkomst en lopen tevens een checklist na over bepaalde punten die minimaal in een vaststellingsovereenkomst moeten komen te staan. Dit zodat de cliënt bepaalde rechten kan waarborgen waarbij te denken valt aan de niet-verwijtbaarheid van de werknemer en de inachtneming van de opzegtermijn in verband met de fictieve opzegtermijn die het UWV hanteert bij het geldend maken van het recht op een WW-uitkering.

Verplichtingen van werknemer en werkgever

Wat kan de werkgever allemaal verplichten aan zijn personeel omtrent vakantiedagen, overwerk, scholing en wijziging van de arbeidsovereenkomst? En waartoe is een werkgever verplicht met

betrekking tot achterstallig loon, loonstroken, discriminatie op de werkvloer en een veilige werkplek? De wetgeving op het gebied van het arbeidsrecht heeft in het algemeen beschouwd tot doel de positie van de werknemer te beschermen en te verbeteren. De afdeling probeert dit doel ook te verwezenlijken en wijst cliënten op deze beschermende regelgeving. Geregeld adviseren en ondersteunen de medewerkers de cliënt bij het opstellen van een loonvordering.

Re-integratieverplichtingen van werknemer en werkgever

Wat moet er allemaal geregeld worden wanneer een werknemer ziek wordt? Wat is de mate van ontslagbescherming voor de zieke werknemer? Mag de werkgever tijdens ziekte het loon van de werknemer inkorten? In de regelgeving zijn hierover tal van bepalingen te vinden die veelal onbekend zijn bij onze cliënten. De afdeling adviseert cliënten over deze bestaande regelgeving en wijst de cliënten op hun rechten en tevens verplichtingen. Zo moet de werknemer aan tal van re-integratieverplichtingen voldoen, wil hij of zij recht op loon behouden. Ook toetst de afdeling, voor zover dat kan, of de werkgever aan zijn re-integratieverplichtingen voldoet. Wanneer hiervan niet blijkt, dan adviseert de afdeling de cliënt over de mogelijke stappen die hij of zij kan ondernemen.

Sociale zekerheid

Geregeld behandelt de afdeling vragen omtrent de WW-uitkering, de ZW-uitkering, de doorbetalingsverplichting van de werkgever tijdens ziekte- en de arbeidsongeschiktheid uitkering. Tevens adviseert de afdeling cliënten ingeval van kort en langdurend verzuimverlof, zoals zwangerschapsverlof en zorgverlof. Vragen omtrent pensioen behandelt de afdeling dikwijls niet, gezien de moeilijkheidsgraad van dit onderwerp.

Reorganisatie, faillissement en overgang van onderneming

Ook komt het voor dat de afdeling cliënten helpt die te maken hebben met een fusie, overname of een werkgever waarbij faillissement dreigt. Wat zijn de rechten en plichten van de werknemer bij een fusie of een overname? Wat gebeurt er met de werknemers als een failliete onderneming een doorstart maakt? Welke rechten heeft een werknemer bij een reorganisatie? De afdeling wijst cliënten op de bestaande regelgeving op dit gebied, adviseert hen over hun rechten en plichten en ondersteunt hen zo nodig bij het opstellen van een brief naar hun werkgever.

Collectieve arbeidsovereenkomst

In veel gevallen is naast de individuele arbeidsovereenkomst ook een collectieve arbeidsovereenkomst van toepassing. Veel werknemers kennen echter de inhoud van de cao niet, terwijl een cao vaak belangrijke afwijkingen van de wet bevat. De afdeling zoekt de betreffende cao op en legt de relevante bepalingen uit.

6.3 Belastingrecht

Algemeen

De afdeling Belastingrecht heeft binnen De Leidse Rechtswinkel het grootste cliëntenbestand. De vraag naar dienstverlening bij fiscale problemen is door de dynamische wetgeving enorm toegenomen. De Leidse Rechtswinkel is één van de weinige instanties in Leiden die haar diensten verleent aan cliënten op het gebied van belastingen. Andere instanties, zoals het Juridisch Loket en de Belastingdienst, verwijzen cliënten veelal door naar De Leidse Rechtswinkel. Hierdoor neemt ons cliëntenbestand toe. Noemenswaardig is niet alleen de aangroei van nieuwe cliënten, die de weg naar De Leidse Rechtswinkel vinden, maar ook het aandeel cliënten dat jaarlijks terugkomt om hun aangifte te laten verzorgen door de afdeling Belastingrecht.

Werkzaamheden

Advies

De medewerkers ondersteunen de cliënten met het invullen van (aangifte)formulieren, het opstellen van brieven en bezwaarschriften en geven toelichting op verschillende procedures. De ondersteuning van de afdeling is erop gericht een voor de cliënt zo gunstig mogelijk resultaat te bereiken.

Terugbetalen van belasting

Eén van de meest voorkomende en vervelende gevallen die we krijgen, is de situatie wanneer cliënten geld moeten terugbetalen dat ze via een voorlopige aanslag hebben ontvangen van de Belastingdienst. Aanleidingen hiervoor kunnen zeer uiteenlopen, van een verkeerd ingevulde aangifte door de cliënt, tot een wijziging in het inkomen van de cliënt, tot een fout bij de Belastingdienst.

Het probleem hierbij is dat de voorlopige aanslag geruime tijd vóór de (definitieve) aanslag wordt vastgesteld. Op het moment dat dan de (definitieve) aanslag binnenkomt, hebben de meeste cliënten het geld al in goed vertrouwen uitgegeven. Door de complexiteit van het rechtsproces ziet de gemiddelde burger de voorlopige aanslag als (definitieve) aanslag. Voor de cliënt kan dit uiteraard nare gevolgen hebben, omdat de ontvangen belasting weer moet worden terugbetaald, tenzij het een fout betreft van de Belastingdienst.

De medewerkers leggen de cliënt in een dergelijk geval de situatie eerst uit. Vervolgens wordt de cliënt afhankelijk van de situatie zo goed mogelijk geadviseerd in het vervolgproces en de afhandeling. Ook zal de cliënt worden voorgelicht over hoe deze situatie in de toekomst te voorkomen, dan wel zich erop voor te bereiden.

Toeslagen

Veel cliënten hebben moeite met toeslagen, zoals de huur- of zorgtoeslag. Deze toeslagen zijn afhankelijk van het inkomen van de burger. Bij een wijziging in de persoonlijke situatie van de burger dient dit tijdig aan de Belastingdienst te worden doorgegeven. Veel burgers zijn hier niet van op de hoogte en worden achteraf met terugbetalingsverzoeken geconfronteerd. Een typisch voorbeeld hiervan is wanneer het inkomen van de burger substantieel hoger wordt door een nieuwe baan of promotie. Hierdoor zou de burger minder zorgtoeslag krijgen of zelfs helemaal geen recht meer op zorgtoeslag hebben. Ook helpen we zeer regelmatig internationale studenten met hun toeslagenaanvraag.

Verder kunnen wijzigingen in de huur of wijzigingen in regels dezelfde effecten hebben voor de huurtoeslag. Bij dit soort problemen zullen de medewerkers eerst proberen te achterhalen waar de bron van het probleem ligt. Voor de cliënt kan dit lastig zijn, omdat er vaak vele toeslagen van verschillende jaren door elkaar heenlopen. De complexe structuur van de toeslagen, in de zin van voorschotbeschikkingen en definitieve berekeningen, draagt hieraan bij. Nadat de bron van het probleem is gevonden, zal worden gekeken naar de mogelijkheden en wordt het meest gunstige vervolgtraject aan de cliënt geadviseerd.

Diversen

Verder kunnen cliënten met de volgende juridische vraagstukken bij de afdeling terecht:

- Het aanvragen of wijzigen van een voorlopige aanslag inkomstenbelasting;
- Het aanvragen van zorgtoeslag, huurtoeslag of kinderopvangtoeslag of kind gebonden budget;
- Het aanvragen van betalingsregelingen en/of kwijtscheldingen voor opgelegde aanslagen;
- Advies over mediation bij de Belastingdienst;
- Het indienen van bezwaarschriften tegen WOZ-beschikkingen;
- Het aanvragen van kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen en/of waterschaps-belastingen.

LAD (Landelijke Aangifte dagen)

De dienstverlening van de afdeling Belastingrecht bestaat voor een groot gedeelte uit het invullen van de aangifte inkomstenbelasting. In het kader hiervan organiseert De Leidse Rechtswinkel jaarlijks de Landelijke Aangifte dagen (LAD). Iedereen die zich van tevoren aanmeldt, wordt op deze dagen gratis geholpen bij het doen van hun belastingaangifte. Dit is overigens altijd mogelijk, maar gebeurt tijdens de aangifte dag op grote schaal. Op één dag worden dan circa 200 cliënten geholpen.

6.4 Consumentenrecht

Algemeen

Bij de afdeling Consumentenrecht kunnen cliënten terecht wanneer zij juridische problemen hebben inzake door hen gesloten overeenkomsten. Een overeenkomst wordt gesloten door twee of meer partijen, waarbij de consument in de meeste gevallen de zwakkere en onwetende partij is. Tegenwoordig wordt de consument als zwakkere partij erg beschermd, maar dit weet niet iedereen, althans niet in hoeverre deze bescherming bestaat.

De medewerkers van de afdeling bieden de cliënten inzicht in hun rechten en plichten, adviseren de cliënten over hun rechtspositie en onderhandelen met de wederpartij.

Werkzaamheden

Consumentenkoop

Bij de afdeling komen uiteenlopende casussen terecht met als onderwerp de consumentenkoop. Non-conformiteit, waarbij een aangeschaft product niet de eigenschappen bevat die de cliënt van dat product redelijkerwijs mag verwachten, is hier een voorbeeld van. Bij een ondeugdelijk product heeft de koper recht op reparatie of vervanging op kosten van de verkoper. De koper heeft ook nog de optie tot ontbinding.

Diversen

Andere veel voorkomende juridische vraagstukken die bij de afdeling terecht komen, zien op problemen met organisaties als reisbureaus, energiebedrijven en telefoonproviders. Voorbeelden hiervan zijn onder meer klachten over reisorganisaties en hoge energierekeningen. Wat te doen als je luxe geboekte vakantiehuisje allerlei mankementen blijkt te hebben als schimmel of een verkeerd uitzicht? De medewerkers onderhandelen in dat soort gevallen met de wederpartij om tezamen tot een geschikte oplossing te komen, als een tegoedbon of geld teruggave. De toereikende rechtsbescherming voor consumenten uit zich ook in de vergoeding van vertragingsschade bij vluchten. Het Europese Hof heeft dit eind oktober 2012 beslist. Niet alleen bij geannuleerde vluchten, maar nu ook bij vertraagde vluchten (minimaal 3 uur vertraging), heeft de consument recht op schadevergoeding. Met deze juridische kennis proberen wij zo het beste voor de cliënt uit zijn of haar zaak te halen.

6.5 Immigratierecht

Algemeen

Het immigratierecht is een veelomvattend en ingewikkeld rechtsgebied. Europese richtlijnen zijn bepalend voor dit rechtsgebied en bovendien wordt het migratiebeleid steeds verder aangescherpt. Voor cliënten die te maken hebben met procedures op dit rechtsgebied, biedt de afdeling een uitweg in het doolhof van wet- en regelgeving. De vaak langdurige, ondoorzichtige procedures en de taalbarrière van veel cliënten vormen een extra drempel. De medewerkers helpen de cliënt deze drempel over door de procedures begrijpelijk en inzichtelijk te maken.

Werkzaamheden

De meeste cliënten komen met vragen over hun eigen verblijf of het verblijf van familie in Nederland. Hieronder worden drie onderwerpen besproken waar cliënten de meeste vragen over stellen aan de afdeling.

Naturalisatie

Mensen die in Nederland wonen zonder de Nederlandse nationaliteit kunnen deze alsnog verkrijgen. Zij komen hiervoor in aanmerking indien ze minstens vijf jaar onafgebroken met een geldige verblijfsvergunning in Nederland hebben gewoond. De cliënten kunnen bij de gemeente een aanvraag doen voor de Nederlandse nationaliteit. Dit heet een naturalisatieverzoek. De gemeente toetst in eerste instantie zelf of aan de voorwaarden voor naturalisatie is voldaan. De Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) beslist ten slotte over de aanvraag. De IND is een van de belangrijkste instanties met

betrekking tot het immigratierecht, en hier heeft de afdeling dan ook veel contact mee. Cliënten die zich melden inzake hun naturalisatie ondervinden problemen bij het voldoen aan de gestelde voorwaarden. Vaak wordt er aan een aantal voorwaarden niet voldaan. Cliënten worden in dat geval begeleid en geadviseerd in het voldoen aan deze voorwaarden.

Verblijfsvergunningen

Bij de afdeling Immigratierecht zijn tevens veel vragen omtrent verblijfsvergunningen. Het kan gaan om verblijfsvergunningen voor kortere en voor langere duur. Daarnaast hebben cliënten diverse redenen om naar Nederland te komen, zoals verblijf bij familie, een huwelijkssluiting, een studie in Nederland of om hier te werken. De cliënten hebben vaak moeite met het invullen van de benodigde formulieren vanwege het niet beheersen van de Nederlandse taal en de daarbij behorende miscommunicatie. Daarnaast zijn de voorwaarden die gelden voor de verschillende verblijfsdoelen niet altijd even duidelijk voor de cliënten. De afdeling immigratierecht tracht deze mensen te helpen door de voorwaarden gezamenlijk door te nemen en daarbij hulp te bieden aan het invullen van de verplichte formulieren. De medewerkers nemen, indien nodig, contact op met de Immigratie en Naturalisatie Dienst om zo de situatie voor de cliënt te verhelderen.

Het komt daarnaast ook veelvuldig voor dat een verblijfsvergunning op bepaalde gronden is afgewezen. Ook dan wordt tezamen met de cliënt gekeken op welke gronden de IND de verblijfsvergunning heeft afgewezen of hier nog iets aan gedaan kan worden.

Visa

Voor de meeste landen buiten de Europese Unie is voor kort verblijf een visum vereist. De medewerkers adviseren en informeren de cliënt over de betreffende procedure. Wanneer nodig, gaat de afdeling verder in haar dienstverlening door contact op te nemen met de ambassade die de cliënt het visum heeft geweigerd. Op deze manier wordt de reden van weigering inzichtelijk gemaakt en kan de cliënt eventueel opnieuw een aanvraag doen die wel voldoet aan de gestelde voorwaarden.

Tevens krijgen we met enige regelmaat vragen over gezinshereniging, gezinsvorming en de MVV-procedure waar we cliënten zo goed mogelijk proberen te adviseren. De machtiging tot voorlopig verblijf is bijvoorbeeld benodigd alvorens men in aanmerking kan komen voor een verblijfsvergunning. Met dit visum kan men Nederland binnenkomen. Hierna kan de procedure voor het aanvragen van de verblijfsvergunning gestart worden. In enkele gevallen is een MVV-vergunning niet vereist; op deze uitzonderingen moet goed gelet worden binnen het immigratierecht. Het gevaar is dat men een inreisverbod krijgt indien men zonder MVV-vergunning Nederland binnen reist.

Behandeling van de zaken

Tijdens het spreekuur wordt geprobeerd de vragen van de cliënt direct te beantwoorden. Vaak is dit echter niet mogelijk vanwege de complexiteit van de zaken en de taalbarrière die in veel gevallen meespeelt gedurende het spreekuur. Iedere zaak wordt met de gehele afdeling besproken tijdens de maandelijkse vergadering. Er wordt een plan van aanpak gemaakt om de zaak grondig en correct uit te werken. De medewerkers die het spreekuur hebben gelopen, werken de zaak vervolgens uit. Hier komt een definitief advies uit voort dat meestal per e-mail binnen één week bekend wordt gemaakt aan de cliënt.

6.6 Personen- en familierecht

Algemeen

Bij de afdeling personen- en familierecht komen diverse cliënten. Cliënten hebben regelmatig oriënterende vragen over de procesgang: ze zitten in de beginfase van een juridische procedure en hebben geen weet over de te nemen stappen. De afdeling helpt hen hierbij door te adviseren, brieven op te stellen of een actieplan te maken. Indien het om te complexe vraagstukken gaat, raadpleegt de afdeling de verbonden advocaat of stuurt de cliënt door naar het Juridisch Loket om daar een advocaat of mediator in de arm te nemen.

Werkzaamheden

Huwelijk, geregistreerd partnerschap en samenwonen

Elke samenlevingsvorm heeft zijn juridische voor- en nadelen. De medewerkers geven de cliënten advies over hun individuele situatie: welke samenlevingsvorm is er mogelijk en wat voor rechtsgevolgen brengt die vorm met zich mee.

Einde huwelijk, geregistreerd partnerschap en samenwonen

Verder adviseren de medewerkers cliënten ook over de juridische gevolgen van de beëindiging van een bepaalde soort samenlevingsvorm. De beëindiging van een samenlevingsvorm is erg ingewikkeld en daarom is het van belang dat cliënten goed geïnformeerd worden over de te nemen stappen. Dit is van nog groter belang indien er kinderen in het spel zijn. De cliënten worden bewust gemaakt van hun rechten en plichten als het gaat om alimentatie, aansprakelijkheid en boedelverdeling. Cliënten komen bij de afdeling Personen- en Familierecht voornamelijk met vragen over echtscheiding en over de beëindiging van de samenlevingsovereenkomst. Ook vragen over het geregistreerd partnerschap worden vaker gezien.

Een vraag die tijdens het spreekuur regelmatig aan bod komt is: hoe kan ik scheiden? De medewerkers nemen met de cliënt dan een stappenplan door hoe dit kan worden bewerkstelligd. Onderwerpen die dan behandeld worden zijn bijvoorbeeld, het zoeken van een echtscheidingsadvocaat of een mediator, eventueel het treffen van voorlopige voorzieningen zoals de partner- en de kinderalimentatie, het ouderschapsplan, de verkoop van een koophuis en de gevolgen voor de hypotheek, de wijziging van de achternaam, het testament en de begunstigde van de levensverzekering. Voor de hoogte van het bedrag van de kinderalimentatie kunnen de medewerkers aan de cliënt een indicatie geven door te kijken naar de Tremanormen. Hierbij wordt gekeken naar de draagkracht van de onderhoudsplichtige en de behoefte van de onderhoudsgerechtigde. Door middel van het gezamenlijk inkomen en het aantal punten dat wordt toegekend aan het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen, kan er een schatting van het te betalen of te krijgen bedrag worden gegeven. De afdeling geeft geen schatting van het te betalen of te verkrijgen bedrag aan partneralimentatie, omdat de berekeningen daarvoor te ingewikkeld zijn.

Daarnaast komen ook regelmatig cliënten op het spreekuur die uit elkaar zijn gegaan en geen samenlevingsovereenkomst hadden opgesteld. De medewerkers zetten dan de gevolgen hiervan uiteen en maken de cliënt ervan bewust dat, indien er spullen gezamenlijk zijn aangeschaft, sprake is van een eenvoudige gemeenschap, en de regel van art. 3:109 BW van toepassing is. Deze regel houdt in dat wie een goed houdt, vermoed wordt dit voor zichzelf te doen. Het gevolg hiervan is dat cliënt dient te bewijzen dat hij of zij eigenaar is van de spullen indien de voormalige vriend(in) niet meewerkt en deze bijvoorbeeld alleen nog in het huis woont met de gezamenlijk aangeschafte spullen.

Curatele, bewind en mentorschap

Cliënten die zorgen hebben om een naaste, bijvoorbeeld een dementerende ouder of een verslaafd familielid, krijgen informatie en advies over de verschillende vormen van toezicht: curatele, bewind en mentorschap. De medewerkers geven uitleg over de inhoud en werking van wet en regelgeving en over de gevolgen voor beide partijen. Daarnaast worden regelmatig cliënten gezien met vragen over de wijze van benoeming van een bewindvoerder en de gevolgen hiervan.

Erfrecht

Wanneer cliënten tijdens het spreekuur met erfrechtelijke vragen komen, wordt als eerst uiteengezet op welke twee manieren iemand kan erven, namelijk testamentair en volgens de wet. Indien de cliënt een testament wil opmaken, adviseert de afdeling de cliënt hiervoor een notaris te benaderen. Op het gebied van erfrecht adviseren de medewerkers vooral op de onderdelen: zuivere aanvaarding, beneficiaire aanvaarding en verwerping van nalatenschappen. Aan de cliënt wordt duidelijk gemaakt dat wanneer zij iets uit het huis van de overledene haalt, zij daardoor zuiver aanvaard. Verder verstrekt de afdeling inlichtingen over onterving en de legitieme portie.

Ouderschap

Een ander onderdeel van de werkzaamheden bij de afdeling bestaat uit het beantwoorden van vragen over erkenning en gezag. Met regelmaat komen er cliënten naar ons spreekuur toe die een kind krijgen en verder niets hebben geregeld. Vragen die cliënten vaak letterlijk stellen zijn bijvoorbeeld: ‘Wat zijn mijn rechten?’ of ‘Wat zijn de rechten van mijn ex?’. Ingeval van een huwelijk waarin een kind is geboren hebben beide ouders automatisch het gezag. Echter, wat indien vader en moeder niets hebben geregeld? Aan de cliënt wordt dan uitgelegd dat de moeder automatisch het gezag heeft en de vader het kind eerst zal moeten erkennen, met toestemming van de moeder, voordat hij gezag kan aanvragen. Indien de moeder hiervoor geen toestemming geeft, dient vader naar de rechter te gaan om vervangende toestemming van de rechter te vragen. Hiervoor verwijzen wij de vader door naar het Juridisch Loket, om zo een advocaat in de arm te nemen bij deze procedure. Door middel van erkenning wordt de vader juridisch ouder. Indien de vader het kind heeft erkend (met of zonder vervangende toestemming van de rechter), kan de vader het gezag over zijn kind aanvragen. Doordat hij gezag heeft over zijn kind, kan hij samen met de moeder beslissingen nemen over de opvoeding en verzorging van het kind.

Wijze van beantwoording van de vragen

De vragen van cliënten proberen wij tijdens het spreekuur te beantwoorden. Zo nodig wordt informatie via websites zoals rijksoverheid.nl en rvr.org geraadpleegd of wordt naar het Juridisch Loket gebeld. Mocht dit geen uitkomst bieden, dan wordt de cliënt verteld dat de zaak op de vergadering zal worden besproken. Eventueel wordt aan de afdeling verbonden advocaat om advies gevraagd. De cliënt wordt binnen maximaal één week via de e-mail of via de telefoon, indien cliënt geen e-mailadres heeft, op de hoogte gesteld van ons advies en eventuele vervolgstappen die de cliënt dient te nemen. Als de medewerkers weten dat de vragen van de cliënt alleen door een advocaat kunnen worden beantwoord, wordt de cliënt naar het Juridisch Loket verwezen waar hij of zij kan worden geholpen aan een advocaat die gespecialiseerd is in zulke vraagstukken.

6.7 Straf- en burgerlijk procesrecht

Algemeen

Het rechtsgebied van de afdeling Strafrecht en Burgerlijk Procesrecht is zeer groot en divers. Op deze afdeling komen dan ook uiteenlopende problemen aan de orde. Vragen met betrekking tot dagvaardingen en deurwaarders, klachten over prestaties van advocaten en de politie zijn veelvoorkomende zaken. Ook vragen over de schuldsanering, verkeersboetes, eenvoudige burenruzies, mishandeling en zedendelicten passeren de revue.

Cliënten die bij deze afdeling terecht komen, zijn vaak onzeker over hun rechten en plichten. De medewerkers bieden derhalve intensieve ondersteuning aan cliënten door ze te informeren, te adviseren over en waar nodig te begeleiden in het Nederlands strafrechtelijk- en burgerlijk procesrechtelijk systeem. Cliënten met een vraag betreffende een vordering van meer dan €5000,- worden automatisch doorgestuurd naar het Juridisch Loket of een advocatenkantoor.

Werkzaamheden

Strafrecht

- Cliënten weten niet of het in een concreet geval effectief is om aangifte te doen bij de politie. Te denken valt hierbij aan een situatie waar de cliënt zelf verdachte is. Het is de taak van de medewerkers om uitleg te geven over het doen van aangifte en de juridische gevolgen ervan.
- Cliënten hebben klachten over advocaten of het handelen van de politie. De medewerkers helpen de cliënt met het opstellen van een klachtenbrief aan de Deken bij de Orde van Advocaten respectievelijk het betreffende Politiecorps.
- Cliënten worden opgeroepen te verschijnen voor een gerechtelijke instantie. Medewerkers, verstrekken inlichtingen over de procesgang, de procesvertegenwoordiging, de termijnen, het verstek en het verzet. De afdeling fungeert frequent als tussenstap van aanhouding naar toevoeging van een advocaat.

- Cliënten die een boete opgelegd hebben gekregen van een politieambtenaar, willen advies inwinnen over het ongedaan krijgen van deze boete. Hierbij krijgen zij ondersteuning van de medewerkers met het opstellen van een bezwaarschrift en worden zij tevens geadviseerd over de verdere gang van zaken. Het Centraal Justitieel Incassobureau is de instantie die de boetes oplegt. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de financiële situatie van cliënten. In veel gevallen moet de cliënt leven van alleen een uitkering of er zijn andere problemen. De medewerkers nemen in dit soort gevallen veelal contact op met het Centraal Justitieel Incassobureau om een eventuele betalingsregeling te treffen.

Burgerlijk procesrecht

De afdeling verleent haar juridische diensten ook aan cliënten die in aanraking zijn gekomen met het burgerlijk procesrecht. Het kan voorkomen dat iemand wordt gedagvaard in een civiele zaak maar hij of zij niet weet wat te doen. De medewerkers informeren de cliënt over het proces en de eventuele procesvertegenwoordiging. Dit geldt overigens ook in de omgekeerde situatie waarin een cliënt (een ander/een derde) wil dagvaarden.

In gevallen waarin mensen hun rekeningen niet kunnen betalen, worden zij veelal geconfronteerd met een deurwaarder of een incassobureau. De cliënt kan hierover advies inwinnen bij de afdeling. Cliënten die te maken krijgen met schuldsanering worden doorgestuurd naar de Stadsbank.

Veel gestelde vragen

Vraag cliënt: mijn autorijbewijs is ingenomen, omdat ik in besonken toestand achter het stuur heb gezeten. Ik ben echter taxichauffeur van beroep en heb mijn rijbewijs nodig voor mijn werk. Zonder mijn rijbewijs heb ik geen inkomen en kan ik mijn gezin en mijzelf niet onderhouden. Wat kan ik nu doen?

Antwoord/handelen medewerker: beroepschrift opstellen waarbij het hebben van een rijbewijs voor de betreffende cliënt van groot belang is in verband met zijn werk en inkomen. Eventuele andere argumenten worden in overleg met de cliënt toegevoegd. Er valt hierbij te denken aan bijvoorbeeld het argument dat de cliënt al jaren zijn rijbewijs heeft en nog nooit een overtreding heeft begaan. Dit beroepschrift wordt vervolgens door de cliënt gelezen en bij goedkeuring ondertekend. Dit moet hij vervolgens zelf op de post doen.

Vraag cliënt: mijn advocaat heeft allerlei – niet afgesproken – kosten in rekening gebracht en hij/zij komt ook nog eens zijn afspraken niet na. Hij heeft mij bedrogen.

Antwoord/handelen medewerker: het opstellen van een brief samen met de cliënt waarin de klachten over zijn/haar advocaat worden uitgelegd. Deze brief wordt vervolgens naar de Deken bij de Orde van Advocaten gestuurd.

Vraag cliënt: ik heb een strafrechtelijke boete gekregen. Ik kan dit bedrag niet betalen. Ik heb al een eerste aanmaning gekregen.

Antwoord/handelen medewerker: medewerker gaat na of er aan de voorwaarden van het CJIB voor het krijgen van een betalingsregeling is voldaan. Als dit het geval is, wordt er door de medewerker een brief opgesteld waarin de situatie wordt uitgelegd en met het verzoek om een betalingsregeling te treffen.

6.8 Wonen en overheid

Algemeen

De medewerkers van de afdeling Wonen & Overheid geven cliënten advies, verstrekken informatie en bieden ondersteuning bij juridische vraagstukken die betrekking hebben op huurrecht, burenrrecht en bestuursrecht.

Het merendeel van de zaken dat door de afdeling wordt behandeld, kan worden gekwalificeerd als huurrechtzaken. Te denken valt aan onderhoudsproblemen, te veel betaalde huur of servicekosten en problemen met betrekking tot het terugvorderen van borg. De medewerkers informeren de cliënt over hun rechten en plichten als huurder. Verder wordt advies gegeven over procedures waarmee de cliënt zijn of haar rechten kan afdwingen bij de verhuurder. Het maakt daarbij niet uit of de verhuurder een particulier is of een woningbouwstichting.

Huurders zijn vaak slecht op de hoogte van hun rechten en plichten. Een veel voorkomend geval is de vraag wanneer de verhuurder een huurcontract kan beëindigen. Wat staat er precies in het huurcontract hieromtrent? Is er sprake van een tijdelijk contract? Is er een geldige reden? Is er een opzegtermijn? Dit zijn allemaal vragen die wekelijks de revue passeren.

Ook hebben huurders vaak weinig besef van huurbescherming. Een huurcontract kan veelal slechts worden beëindigd door tussenkomst van de rechter, waar slechts een beperkt aantal redenen voor kunnen worden aangevoerd. Dringend eigen gebruik en/of slecht huurderschap zijn daarvan de belangrijkste. Als een verhuurder het huis wil verkopen leidt dit niet direct tot een geldige reden. Verkoop breekt geen huur, dus de huurder kan blijven zitten. In goed overleg kan er natuurlijk veel afgehandeld worden. Als de verhuurder andere woonruimte aanbiedt en/of zorgt voor een goede verhuiskostenvergoeding, kan altijd beslist worden om alsnog in te gaan op het verzoek de huurovereenkomst te beëindigen.

Een ander veel voorkomend geval is de kwestie rondom onderhoud. Het gebeurt regelmatig dat er cliënten bij Wonen & Overheid komen die vinden dat hun woning slecht wordt onderhouden en met die reden de huur niet meer betalen. Dit niet betalen van de huur door achterstallig onderhoud leidt echter tot problemen. De verhuurder moet op de hoogte zijn gesteld van de situatie en daarbij moet hem een redelijke termijn worden gegeven om het probleem op te lossen. Wat de huurder wel kan doen, is een vordering instellen bij de kantonrechter en vragen om een redelijke huurvermindering in ruil voor het verminderen van het huurgenot.

De juridische vraagstukken op het gebied van het burendrecht gaan vooral over ruzies om beplanting, schuttingen en verbouwingen.

De advisering en ondersteuning op het gebied van het bestuursrecht ziet voornamelijk op klachten over de overheid en problemen rond overheidsbezwaarschriften. Daarnaast valt onder deze categorie ook het aanvragen van huursubsidie en problemen die hiermee samenhangen. Wanneer nodig kan de afdeling terugvallen op CatchLegal voor hulp bij complexe zaken.

Cliënten worden zo nodig voorgelicht over een eventuele procedure ten overstaan van de huurcommissie. Bij een acuut belang, of zelfs de dreiging van een procedure, wijzen wij cliënten op het bestaan van het Juridisch Loket. Het Juridisch Loket kan de cliënten helpen aan een betrouwbare advocaat en cliënten kunnen in aanmerking komen voor gesubsidieerde rechtsbijstand. Bij ingewikkelde zaken begeleidt het Huurteam bestaande uit de Universiteit Leiden en de Gemeente Leiden in combinatie met de afdeling Wonen en Overheid de cliënten.

7. Nawoord en toekomstvisie

De Leidse Rechtswinkel is al jarenlang een begrip in Leiden en omstreken. Zij is van onschatbare waarde voor eenieder die op zoek is naar laagdrempelig juridisch advies. Hoewel De Leidse Rechtswinkel voorgaande jaren geconfronteerd werd met de coronapandemie, merken wij dat onze werkzaamheden inmiddels weer helemaal terug naar de ‘normale situatie’ zijn gegaan. Dit heeft ons als bestuur de mogelijkheid geboden om op andere aspecten te focussen, dan waar de prioriteit lag tijdens de coronapandemie. Er is dit jaar meer betrokkenheid van de medewerkers waargenomen en de cohesie tussen de afdelingen is verbeterd. Dit hebben wij onder andere bewerkstelligd door meer activiteiten te organiseren en een grote inzet voor de organisatie te belonen door middel van een goede beoordeling. Daarbij krijgen wij door de cliëntevaluaties nu beter inzicht in de tevredenheid over onze dienstverlening. De kwaliteit van onze dienstverlening heeft dit jaar weer kunnen groeien door vernieuwde scholingsmogelijkheden en samenwerkingen. Ook op technisch vlak zijn wij gegroeid door de overstap naar Microsoft 365 en het onderzoeken van nieuwe mogelijkheden om ons cliënten- en dossierbestand op een andere manier in te richten. Bovendien zijn wij druk bezig om de continuïteit van en controle op de organisatie beter te kunnen waarborgen door middel van een actieve Raad van Advies.

Zoals in hoofdstuk 5 is weergegeven heeft De Leidse Rechtswinkel dit jaar weer meer dan 1600 cliënten kunnen helpen met hun juridische problemen. Het is van groot belang dat onze medewerkers een kwalitatief goede dienstverlening kunnen blijven aanbieden aan hen die dat hard nodig hebben. Wij hopen het contact met onze subsidiënten en partners goed te onderhouden en de huidige, prettige samenwerking voort te kunnen zetten in de toekomst. Ook zien wij dat nog steeds ontzettend veel studenten geïnteresseerd zijn in het verrichten van vrijwilligerswerk binnen onze organisatie, waarvoor wij erg dankbaar zijn. Zij kunnen bij ons zowel praktijkervaring op doen en zichzelf daarin ontwikkelen als maatschappelijk betrokken zijn.

De Leidse Rechtswinkel haalt haar charme uit haar vriendelijke en laagdrempelige karakter en beoogt op laagdrempelige wijze te kunnen worden benaderd door cliënten. Wij staan met één been in de sociale wereld en met het andere in de juridische wereld. Alleen het luisteren naar de problemen van een cliënt, draagt in veel gevallen al bij aan de oplossing ervan. Gehoord worden in deze soms erg bureaucratische samenleving kan erg waardevol zijn. Hierbij zien wij veel waarde in onze goede verhouding met BuZz en hopen wij in de toekomst nog meer cliënten te mogen ontvangen.

Momenteel zijn wij nog bezig met diverse projecten die passen binnen onze strategie en bijdragen aan de verwezenlijking van de doelen van De Leidse Rechtswinkel. Tot ons aftreden zullen wij proberen zoveel mogelijk van deze projecten te verwezenlijken en waar nodig, over te dragen aan onze opvolgers. Daarmee is een goede basis gelegd voor toekomstige besturen. In samenwerking met het nieuw aangestelde bestuur hopen wij de goede lijn in 2023 voort te zetten!